

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato : 31.10.18
FU-sak:	26/18	Arkivsaknr.:
Møtedato:	31.10.2018	

Revisjon av forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen

Innledning

Fremtidig organisering og kvalitetssikring av forskerutdanningen ved Universitetet i Bergen ble behandlet i Universitetsstyrets møte i november 2017 (sak 129/17). Det ble da fattet vedtak om at UiB innfører fakultetsvise ph.d.-program, ved at det opprettes ett program for hvert fakultet. Universitetsstyret ba også at ph.d.-forskriften revideres for å hjemle fakultetsvise programmer og fakultetenes myndighet.

Utkast til revidert forskrift for graden philosophiae doctor ble sendt på høring til fakultetene 21.06.2018 med frist til 28.09.2018. Høringssvarene og et saksforelegg som orienterte om flere forslag til substansielle endringer ble lagt frem for utvalget til drøfting i møtet 10. oktober (FU-sak 24-18). På grunn av kort tid mellom høringsfristen og FU-møtet var det ikke mulig å legge frem et kvalitetssikret og revidert forskriftsutkast for utvalget.

Utvalget drøftet revisjonsforslaget, med hovedvekt på forskriftens bestemmelser om opplæringsdelens innhold (§7-3) og bedømmelseskomiteens innstilling og behandling av denne (§11). Det var enighet i utvalget om å fortsette drøftingene i et ekstraordinært møte 31. oktober. På grunnlag av høringssvar og innspill fra utvalgets drøftinger i møtet 10. oktober, legges det nå frem et komplett forslag til revidert forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen for behandling i utvalget.

Dette saksforelegget orienterer om oppfølgingen av utvalgets behandling og vil i første rekke dreie seg om de deler av forskriften der det fremkom ulike syn i utvalget, og hvor det nå er foretatt ytterligere revisjoner i utkastet til forskrift.

Opplæringsdelens omfang

I høringsrunden hadde Det medisinske fakultet foreslått å fjerne kravet om minst fem (5) studiepoeng (stp) i etikk og vitenskapsteori opplæringsdelen. Forslaget ble støttet av det juridiske fakultet. Etikk og vitenskapsteori er viktig for UiB som institusjon. Angivelsen av studiepoeng bør anses som et mål på den minste samlede arbeidsmengden i dette temaet gitt over ett eller flere emner, kurs eller andre opplæringstilbud.

De øvrige fakultetene og universitetsledelsen støttet forslaget til angivelse av et minimum på 5 stp, og det ble orientert om at det er dette forslaget som på denne bakgrunn vil bli lagt fram for styret. I det reviderte forslaget opprettholdes kravet om minst fem (5) studiepoeng i etikk og vitenskapsteori i opplæringsdelen.

Mindre omarbeider av avhandling etter innlevering

Flere fakultet har i høringsrunden spilt inn at de ønsker at bedømmelseskomiteen skal ha anledning til å anbefale mindre omarbeiding av avhandlingen før endelig innstilling skal foreligge. Det vises i denne sammenheng til hørings svarene.

I utvalgets diskusjon fremkom ulike syn på forslaget, og at det også ved enkelte fakultet var uenighet i spørsmålet om mindre omarbeiding. Utvalget vurderte det som positivt at den såkalte 6-måneders regelen, som innebar at det måtte gå 6 måneder før ny innlevering av avhandlingen, var fjernet i forskriftsutkastet. I det vedlagte revisjonsforslaget er det ikke åpnet for mindre omarbeiding av avhandlingen.

Formelle feil

I sitt hørings svar foreslo Det juridiske fakultet at forskriften bør definere formelle feil så langt det er mulig på tvers av fag ved UiB. Utvalget diskuterte spørsmålet, og fra Det humanistiske fakultet ble det etterlyst definisjoner.

En felles oppfatning er at oppretting av formelle feil ikke skal gi anledning til å forbedre innholdet i avhandlingen. Formelle feil som kan opprettes kan eksempelvis være skrivefeil, syntaks og uteglemte eller ufullstendige referanser. I tidligere forskrifter har man også brukt begrepet errata, et tradisjonelt innarbeidet begrep. I praksis har errata hatt samme betydning som formelle feil. For å unngå usikkerhet om begrepsbruken er det i revisjonsutkastet angitt at formelle feil er det forskriftsmessige begrep på feil som kan rettes opp, og errata brukes om listen som angir de opprettede feilene.

I det vedlagte revisjonsutkast er det tatt inn nye formuleringer som fastsetter en prosedyre og en frist for om retting av formelle feil i avhandlingen. Forslaget om at endringene ikke gir mulighet til å forbedre avhandlingen er imøtekommet ved at

«Verken den rettede versjonen av avhandlingen eller erratalisten skal oversendes bedømmelseskomiteen.» Det vises i denne sammenheng også til etterfølgende paragraf om Offentliggjøring at «Avhandlingen gjøres tilgjengelig i den form slik den ble innlevert til bedømmelse, eventuelt med rettinger som er foretatt etter § 13-2.».

Revisjonsutkastet slår fast at fakultetene selv kan gi utfyllende regler om retting av formelle feil.

Kandidater på forskerlinjene

Det medisinske fakultet tar opp kandidater til en egen forskerlinje. Forskerlinjen er en organisert forskerutdanning, og studentene påbegynner sine forskningsprosjekt under veiledning og fullfører opplæringsdelen mens de fortsatt er studenter. Forskerlinjer er under planlegging ved andre fakultet. Forskriften må derfor være generell nok til at fakultetenes forskerlinjer kan legges opp ulikt på grunnlag av fagenes egenart.

Revisjonsforslaget tar høyde for forskerlinjene og kandidater på forskerlinjene. I forbindelse med opptak åpnes det for at kandidater på forskerlinjene eller tilsvarende ordninger kan få unntak fra kravet om at minimum ett år av forskningsprosjektet skal gjennomføres etter at vedkommende er tatt opp på ph.d.-programmet. Likeledes åpner forskriften for at kandidater på forskerlinjene kan unntas fra kravet om at 20 studiepoeng skal tas etter opptak til ph.d.-programmet og at elementer som skal inngå i opplæringsdelen, ikke bør være eldre enn fem (5) år ved opptaksdato.

Tverrfaglig utdanning

Det humanistiske fakultet foreslo i sitt høringsutkast at «Det skal legges til rette for tverrfaglig og tverrfakultær ph.d.-utdanning ved Universitetet i Bergen.» Dette er imøtekommet ved forskriftens §3 Ansvaret for ph.d.-utdanningen der det heter at

«Det skal legges til rette for tverrfaglig ph.d.-utdanning ved Universitetet i Bergen, der kandidatene skal knyttes til et ph.d.-program ved ett av universitetets fakulteter.»

At dette innebærer en ph.d.-utdanning der to eller flere fakultet er involverte, fremgår vider at §5-2 § 5-2. Opptaksvedtak, der det heter at

«Tverrfaglige kandidater søker opptak ved det fakultet der hovedveileder er tilknyttet.»

I utvalgets diskusjon ble det påpekt at tverrfaglighet må ivaretas på en tjenlig måte i forskriften. Det ble konkludert med at en kan komme tilbake til dette i detalj ved senere revisjoner av forskriften. Videre kan det vurderes om det skal foretas en kartlegging av forhold som ytterligere kan legge til rette for og styrke det tverrfakultære samarbeidet om tverrfaglig ph.d.-utdanning.

Andre forhold

§ 4 Kvalitetssikring

Universitetsstyret i sak 129/2017 å fastsette et kvalitetssikringssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB, og at dette skal forvaltes av Forskningsadministrativ avdeling. Dette systemet er en del av den totale kvalitetssikringen av utdanningsvirksomheten ved Universitetet i Bergen, som er hjemlet i Universitets- og høyskoleloven, Tilsynsforskriften og Studiekvalitetsforskriften. For ph.d.-utdanningen omfatter kvalitetssikringen også ordninger som kandidatundersøkelse, midtveisevaluering og fremdriftsrapportering.

§ 3. Ansvaret for ph.d.-utdanningen

Bestemmelsen tar sikte på å angi strukturen for roller og myndighet for ph.d.-utdanningen ved UiB. Et av endringsforslagene fra høringsvarene, som også ble støttet i utvalgets drøfting, var forslaget om å stryke «særlig», slik at man får en uttømmende liste over fakultetets adgang til å gi utfyllende regler. I revisjonsutkastet er dette imøtekommet med følgende formulering:

«Fakultetet selv kan vedta utfyllende regler til denne forskriften om opptakskrav, opptaksvedtak, avtaleperiode, midtveisevaluering, opplæringsdelen, framdriftsrapportering, ph.d.-avhandlingen, språk, dokumentasjon ved innlevering, retting av formelle feil, prøveforelesning og disputas.»

På denne måten unngås gjentakelser under relevante paragrafer om at fakultetet selv kan gi utfyllende regler.

§ 5-3 Avtaleperiode

Det humanistiske fakultet foreslo i sitt hørings svar at forskriften bør si noe om plikt til semesterregistrering, og foreslår en hjemmel for å kreve semesterregistrering. Dette ble gjentatt under utvalgets drøfting og er i imøtekommet ved følgende formulering om avtaleperiode:

«Semesterregistrering er obligatorisk for kandidater i avtaleperioden.»

§ 11-3. Innlevering til ny bedømmelse

I høringsrunden fremkom det et behov for avklaring om bedømmelsen av en avhandling som leveres inn for andre gang. Det humanistiske fakultet lanserer et forslag med to alternativer hvor det ene, «kontinuasjonsalternativ», som har utgangspunkt i gjeldende forskrift, innebærer at: «minst ett medlem fra den opprinnelige bedømmelseskomiteén [bør] delta i den nye komitéens arbeid» og at annen gangs-komiteen i sin bedømmelse har tilgang til den første komitéens innstilling. Fakultetet mente at anbefaling av kontinuasjonsmedlem kunne gi inntrykk av den nye komiteens står i forhold eller på annen måte har en relasjon til den første komiteens vurdering. Det andre forslaget, et «selvstendighetsalternativ», som gikk ut på at «bedømmelseskomiteé nummer to gjør sin bedømming på selvstendig grunnlag». I utvalget ble begge alternativer diskutert, og det ble konkludert med tilslutning til «selvstendighetsalternativet». Dette er imøtekommet ved følgende formulering:

«Hvis en avhandling leveres inn i omarbeidet versjon for ny bedømmelse, skal ny bedømmelseskomite med nye medlemmer oppnevnes.

Den nye bedømmelseskomiteén skal gjøre sin bedømming på selvstendig grunnlag, men skal likevel ha anledning til å se den forrige bedømmelsen.»

§ 14-1. Prøveforelesning

Under utvalgets drøfting fremkom et behov for å fastsette prøveforelesningens lengde. I revisjonsutkastet er dette imøtekommet ved følgende formulering:

«Prøveforelesningen skal være over oppgitt emne og bør ha en varighet på omtrent 45 minutter.»

Avslutning

Det vise forøvrig til fakultetenes høringssvar og vedlagte revisjonsutkast. Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.